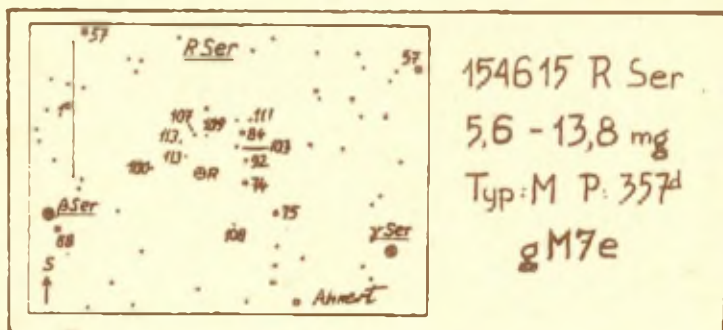

Jele RA/1950/ Dekl. Max - Min Sp Typ Per.
 R Ser 15^h48^m.4 +15^o17' 5,6 - 13,8 gM7e M 357^d

A csillag M típusú vörös óriás /gM/, szinképében fényes kibocsátási /e/ vonalak is fellépnek. Színe mélyvörös. Periódusa 357 nap, de kissé változik. A maximális fényesség nagysága szintén ingadozik. Ezért mind a maximum időpontjának, mind annak értéke fontos. A csatolt térkép alapján könnyű felkeresni, mivel a béta / β / és a gamma / γ / Serpentis puszta szemmel is jól látható, és pl. az Urániában árusított áttekintő térképen könnyű fellelni a Corona Borealis alatt, a Hercules "lábától" nyugatra. Megfigyelésre maximum körül színházi látcső igen alkalmas, mert csak nagy látómező mellett találunk eléggé fényes összehasonlítót /a térképen az 57 és a 58/. Maximuma R.A. Naef /Svájc/ szerint 1973. okt. 9 tájban, M.W. Mayall és J.A. Mattei /AAVSO Bull. No. 36./ szerint okt. 3-án várható.

154615 R Ser
 5,6 - 13,8 mg
 Typ: M P: 357^d
 gM7e

MEGFIGYELÉSEK

Napmegfigyeléseimről

A napfoltokat 1959-től észlelem egy 50 mm objektívű, 1120 mm fókuszu refraktorral, amelynek okulárja 20 mm gyújtótávolságú, szövetvizsgáló lencse. A napképet zürichi rendszer szerint kivetítem 160 mm átmérőre, a napfoltszámot /R/ a Wolff-féle képlettel számolom, ahol a g jelenti a foltcsoportok számát, f az összes foltok számát, és k az átszámítási szorzószám az általam észlelt és a Zürichben számoltrelatívszám között: $R = k \cdot /10g + f/$. A naponkénti észlelésekből havi középértékeket számolok, a havi közepes R-számból állapítom meg az évi középértékét. Az 1. ábra az 1959 - 1972 közti évi közepes napfoltszámokat, a 2. az 1972 év havi közepes R-számaait mutatja.

A 3. ábrán egy nagy napfoltot mutatok be, 1970. XI. 16-ról, amelyet a 150 mm-es /f = 1160 mm/ reflektorommal észleltem füstüveg színszűrőn át. /Folytatjuk/

Irimus Romulus
 /Kolozsvár - Cluj, Románia./

Egy érdekes napfoltcsoport

Megfigyelések az 1973. III. 19 és 25 közt átvonuló napfoltcsoportról. Műszer: 16,5 cm-es reflektor, 160x és 63x-os nagyítással. 1973. III. 19-én, 15:40 - 16:20 UT között készült a 4. ábrán bemutatott rajz a gyűrű alakú napfoltcsoportról. A foltok egy ellipszis érintőjén helyezkedtek el. Az ellipszist szerintem egy fényes fáklyanezű alkotja. A nyílal jelölt helyen 16:00 UT-kor egy fényes foltot vettem észre, amely később eltűnt, ill. a felhősödés miatt befejeztem az észlelést. Ezen kívül még egy kis foltot láttam a kiforduló napperemen, III. típusú, pontszerű raszteres fáklyanezűben, nagyon szép Wilson-jelenséggel. R = 28.

1973. III. 20-án 15:10 - 16:00 közt csak az előző gyűrű alakú csoportot láttam, ahogyan azt a 4/b. ábra feltünteti. Az R-szám ekkor 18 volt.

Molnár László /Keszthely/

Beszámoló a Holdészlelő Csoport munkájáról

Az észlelési és adatfeldolgozási központunk az MTA Bajai Csillagvizsgálójában van. Célunk a holdrészletek kutatása asztrológiai módszerekkel. Az észleléseket Elter Tamás, a kiértékeléseket Prodan Márton végzi, és szervezi. Munkánk meghirdetett első pontja az egységes alap szerint végzett relatív albedo mérés. Alapul a Kaiser-skálát használjuk: 0:0 = árnyék a holdfelszínen, 0:0 az Aristarchos sáncának fényessége. Az egyes krátereknél külön mértük a sáncfal és a belső terület fényességét. Néhány sáncsíkagnál nagy eltérések mutatkoztak, így a mérés is összetett. Kérjük az amatőröket, akik ebben a munkában részt kívánnak venni, hogy a megadott táblázat szerint végezzék a becsléseket, mert szeretnénk átlagot és középértéket számolni. Az adatokat főleg TLP észlelők hasznosíthatják. Kérjük a megfigyeléseket a Csillagvizsgáló címére küldeni /6500 Baja, Tóth Kálmán u.19./

I. táblázat: Néhány holdalakzat fényessége

Plato	0:2,8; 0:3	Gassendi	0:4; 0:4,3
" sáncfala	0:6,2	Longomontanus	0:3,9 0:4,5
Palus Putredinis	0:2,9;	Clavius	0:4,1
	0:3,2	Rutherford	0:4; 0:4,4
Sinuis Aestum	0:2,8; 0:2,7	Pytheas	0:4,4
M.Nubium	0:3; 0:3,5	Ptolemeus	0:4,2
Schickard	0:3,3; 0:4	Wilhelm	0:5
Fracastorius	0:3,7; 0:3,9	Arzachel	0:4,4; 0:5,2
Alphonsus	0:3,9; 0:4	Autolycus	0:3,1; 0:5,6
Alpetragius	0:5,2 sánc!	Timocharis	0:5,8 sánc!
Magnus	0:5,2	Copernicus	0:5,5
Archimedes	0:3,8; 0:5,6	" sáncfal	0:6
Aristillus	0:6; 0:3,3	Tycho	0:6,9; 0:7;
Lambert	0:6,8; 0:7		0:7,3
Dalambre	0:9	Aristarchos sáncfal	0:10

Elter Tamás /Baja/

Szaturmuz-észlelések

A bolygót 16,5 cm-es Newton-reflektorral figyeltem, 160x-os nagyítással, $f = 126$ cm. 1973. III. 18-án 21:40 UT. Az egyenlítői fősáv kb. egyforma erősségű a pólussapkával. A sáv és a gyűrű közti zóna sötétebb, mint a déli zóna az árnyék alakja nekem egyenesnek tűnik. 1973. III. 22. 19:30 - 20:15 UT. Az árnyék biztosan domború. 1973. III. 25. 20:15 UT. A SEB folytatásában a környezetnél sötétebb foltot láttam. Ugy tűnik, hogy az NTZ világosabb, mint korábban. 1973. IV. 1. 1:45 UT. Ugy tűnik, hogy az árnyék homorú /konkáv/. Lásd. 5. a., b., c. rajzokat.

II. táblázat: Szaturmuz-sávok és zónák intenzitása

	NTZ	NEB	EZ	SEB	STZ	STB	SPK
73.III.18.	2H	-	3H	1D	3H	1H	1D
73.III.22.	-	1D	2H	1D	3H	-	3D
73.IV. 1.	-	1D	0	1D	1H	-	-

Molnár László /Keszthely/

A gamma / γ / Cassiopeiae 1971 - 72-ben.

A gamma Cassiopeiae /Harvardszám: 005160/ fényes héjcsillag típusú változó, fényesség-ingadozását 1957 - 1970 között Nagy Sándor ismertette az "Adatbank" észlelési anyaga nyomán, a Meteor 1971/3. sz.-ban. A csillag fényessége ekkor az alapfényességről, 2,7 mg-ról lassan nőtt, maximális fényét 1967. második felében érte el, 2,25 mg átlagfényességgel. Egyes esetekben a napi észlelésnél 1,8 - 1,9 mg-ig nőtt a fényesség. Azóta csökkenés mutatkozik, bár ezt időnként kisebb fellángolások szakítják meg. Az átlagfényesség 1970. II. félévében 2,51 mg volt. A további félévi középfényességeket a III. táblázat mutatja.

III. táblázat: A gamma Cas félévi átlagfényességei

1971. jan. - jún. JD: 2 440 952 - 2 441 132 = 2,44 mag.	
1971. júl. - dec.	1 133 - 1 316 = 2,58 "
1972. jan. - jún.	1 317 - 1 498 = 2,40 "
1972. júl. - dec.	1 499 - 1 682 = 2,44 "

A fényesség-csökkenése tehát alig jelentkezik. Sajnos az 1971 év. II. feléből csak kevés, szórványos adat állt rendelkezésemre. Az észleléseket az alábbiak végezték:

ifj. Bartha Lajos /33/, Brlás Pál /29/, Mezösi Csaba /41/, Nagy Sándor /69/, Papp János /18/, Somogyi Klára /30/. Zárójelben az észlelések száma.

Bartha Lajos /Budapest/

Tűzgömb megfigyelés

Pannonhalmán, 1973. V. 26-án, $22^{\text{h}}40^{\text{m}}13^{\text{s}} + 1^{\text{s}}$ -kor -5 mg-jú tűzgömböt észleltem, acelynek színe narancssárga volt, de egyik fele mintha piros lett volna. Időtartama mintegy 0,6 sec, átcérője $1/8$ fok volt. A feltűnés koordinátái:

Rekta. = 16:25, Dekl. = +55,5; az eltűnés RA = 15:50, D = +70,0. Hangjelenség nem volt.

Az észlelőhely koordinátái: Long. = 17:44,3 E; Lat = 47:33,8 N.

/Átattovábbító: Hegyessy Péter, a részletesebb adatok a Smithsonian CFSLP Circularban jelennek meg./

E. Kovács Zoltán /Pannonhalma/

Észlelte-e valaki ezt a tűzgömböt /Észak-Dunántúl, Csehszlovákia/ ? Várjuk az adatokat.

Csillagos Ég /1973. aug. - szept.

SOLYOSK Merkúr: Augusztus elejétől a hónap közepéig napkelte előtt keleten látható, legnagyobb nyugati kitérése aug. 8-án, ekkor napnyugta után 10 fokra van a látóhatár felett. Szeptember végén napnyugta után, a nyugati égen jelenik meg, de megfigyelésre nem alkalmas.

- Vénusz: Esti csillag, napnyugta után 1,5 órával nyugszik. Látszó átcérője szept. 18-án 15,4 ivcp. kb. 120x-os nagyítással akkora, mint a Hold puszta szemmel. - Mars: aug. közepén 22 óra, szept. végén 19:30 körül kel, a Pisces, Cetus és Aries csillagai között mozog, fényessége -0,3 mg-ról -1,9 mg-ra nő. Látszó átcérője szept. 8-án 17,6 ivcp. 100x-os nagyítással már észlelhető. A bolygó északi félgömbjén aug. 26-án van a téli napforduló, az északi pólussapkra tehát kiterjedt lesz, de észlelése nehéz, mert a Mars déli sarka fordul a Föld irányába /15 fokkal. / - Jupiter: a koraesti órákban delel, jól megfigyelhető.

- Szaturnusz: Augusztusban éjjél után, szept. végén már éjjél előtt felkel. Gyűrűje a legerősebben nyitott. Jól észlelhető. - Uránusz: a nappali égen tartózkodik. - Neptunusz: az esti órákban nyugszik, a Scorpióban látható, kb. $1/3$ fokra keletre a ν / ψ / Sco-tól. Fényessége 7,8 mg, látszó átcérője 2,4 ivcp. Koordinátái aug. 29-re: RA = 16:12,2; Dekl. = -19:30.

METEORAJZOK: A júliusi Aquariádák maximuma aug. 1-re esik, az RA = 22,6;

Dekl. = -9 radiáns felől lassú meteorokat ad, közepes sűrűséggel /óránként 30 - 40/. - Cygnidák: lapos, elnyújtott maximumuk aug. 16 - 20 közé esik, Radiáns RA = 21,5, dekl = +51. Kb. 8 meteor/óra.

- Cepheidák: a lapos maximum aug. 13-ra esik RA = 20,5, dekl. = +64 radiánsból, kevés meteorral. Ez évben igen kedvező megfigyelhetősége. Talán a Cygnidák ikerraja. - Perseidák: a leggazdagabb állandó meteorraj júl. 20-tól jelentkezik, maximuma aug. 12/13-ra esik, gyors meteorokkal, amelyek radiánsa RA = 3,0 Dekl. = +56. Magasságuk 90 - 130 km. A Swift-Tuttle 1862 III. üstökösből erednek, amelynek keringése 119,6 év. Idén erős aktivitás várható. - Piscidák: kevés, lassú meteor, szept. 12-é maximummal az RA = 0,0; Dekl. = +4 felől.